

WYDZIAŁ SKARBOWY

RADY NAYWYKSZEY NARODOWEY

POD NACZELNICTWEM

T A D E U S Z A

K O S C I U S Z K I

W Szem w obec i każdemu, komu o tym wiedzieć należy, do wiadomości podaie Uniwersał Naywyższej Rady Narodowej dnia 8. *presentis* wydany w następuiącey osnowie: „ Obywatele! chcieliśmy się wydobyć z pod ciężaru ucisków, któremi przemoc Oyczyznę naszą gnębiła. Powstałiśmy więc uzbroieni męztwem i rozpaczą. Lecz powiedzmy sobie, iż nie tyle nam zależało na rozpoczęciu dzieła tego, ile na stałym utrzymywaniu i szczęśliwym onego dokonaniu zależy. — Coż zastawimy rozdrażnionej dumie i nasrożoney zemście Nieprzyjaciół naszych, jeżeli nie zbroyną walecznych Woysk naszych potęgę? Czymże ją podnieść i utrzymać złoŃamy, jeżeli nie opatrzymy tak Skarbu Publicznego, iżby mógł wystarczyć licznym potrzebom Woyny? ”

„ Zwrócić więc na to naypilniejszą bacność, Rada Naywyższa Narodowa za nayważniejszy obowiązek Urzędowania swego poczytała. W celu dopełnienia iego, obwieszcza Was Obywatele, iż wszelkiego rodzaju dawniejsze Podatki, iakie na ostatnim Seymie Konstytucyinyim uchwalone, lub przezeń utwierdzone zostały, i przez Was do Skarbu wnaszane były, te wszystkie zupełnie utrzymuie. A gdy niniejszy stan Rzeczypospolitey, iak nayobfitszego zasilenia dochodów Narodowych wymaga, przeto i Pobor nadzwyczajny, podług uchwały Woiewodztwa Krakowskiego, na cały Kray rozciąga. Urządzenie Poboru tego co do rozkładu i sposobu wybierania Wydziałowi Skarbowemu poleca. W czym Kommissye Porządkowe naymocniey obowiązują, aby dane sobie od rzeczoney Wydziału zlecenia i przepisy, iak nayrychley i naypilniey uskutecznić starały się, i tego po gorliwości Obywatelskiej Osób powołanych do sprawowania Władzy wykonawczej, spodziewa się. ”

„ Gdyby Rada Naywyższa powatpiewać mogła o powszechney gorliwości Narodu, mówiłaby do Was: Bracia Obywatele! oddaymy część majątków naszych, abysmy ochronili resztę; oddaymy resztę, abysmy ocalili życie; nieśmy nawet na ofiarę życie, abysmy odzyskali droższą nad życie wydartą nam od przemocy wolność, abysmy powrócili ją zagarnionym pod iarzmę obcego panowania Braciom naszym. Ale ten święty zapal miłości Oyczyzny, (którego uczucie wolnym tylko i cnotliwym umysłem jest znane, a którym zaięci w dziele Powstania zaręczyliśmy sobie wszyscy nawzajem, nie oszczędzać wszelkich Ofiar i sposobów do odporu tyranii, i zbroyney przemocy,) od tey ią potrzeby uwalnia. Smutne doswiadczenia tylu klęsk, które utrafiły Oyczyznę naszą, i dosięgnęły każdego nieszczęśliwey ziemi Polskiej Mieszkańca, zastępują miejsce naysilniejszych do zachęcenia i przekonania pobudek. Dan na Sessyi Rady Naywyższej Narodowej Dnia 8. Czerwca Rok 1794. X. H. Kollątay mpr: ”

Który to Uniwersał Wydział Skarbowy przywołując do exekucyi, obwieszcza wszystkich Obywatelów, Dziedziców i Possessorów Dóbr wszelkiej Natury Duchowieństwo oboyga Obrządków i Miasta wszelkie, aby Ci Podatki dawniejszemi przed Seymem Konstytucyinyim Prawami, i tymże Seymem uchwalone Podatki, Ratami podług Prawa płacić winne, iako to: w Ratach Marcowej i Septembrowey Podatki: Podymnego, Półpodymnego, Pogłownego Żydowskiego, Czopowego, Dwie kwarty ze Starostw od Dożwotników, Pułtrzeciej Kwarty od Expektatywy mających, a Pułczwartey Kwarty od Emfiteutów, z opłatą po Szelagu od Złotego dla Kommissyy Porządkowych; z licytowanych zaś Królewsczyzn całkowity Czynn, Podatek Ordynacyi Ostrogskiej i z Miasta Warszawy na miejsce Podymnego Ofiarę Zł: Pol: 400,000. W Ratach zaś Styczniovey i Czerwcowey Ofiarę 10. 20. i 30. Grosza z Dóbr Ziemskich i Duchownych, z opłatą po Szelagu od każdego Złotego, oraz *Subsidium Charitativum* na końcu każdego Roku w Miesiącu Grudniu opłacać winne, co do

Korony; a co do Litwy Podatki te, iakie przed dniem 1. Februarii 1792. Roku, czyli złączeniem Skarbu Obojga Narodów opłacanemi były, zaczynając od Raty terażniejszey Czerwcowey, do rąk Exaktorow Skarbowych w miejscach Kommissyi Porządkowych będących, za Kwitami drukowanemi wnosili.

Co się zaś tycze Poboru nadzwyczajnego, który Rada Naywyższa Narodowa, podług Uchwały Woiewodztwa Krakowskiego na cały Kray, na zasilenie Skarbu Narodowego rozciągnęła, Pobor ten stosownie do opisu Woiewodztwa Krakowskiego, Wydział Skarbowy w następującym chce mieć uiszczony rozkładzie.

Co do Possessyy Ziemskich, Duchownych i Królewsczyzn, oraz Zydów w całym Narodzie.

Dozywotni Possessorowie Starostw i wszelkich Królewsczyzn trzy kwarty, Expektanci trzy i pół, Emfiteuci Cztery Kwarty zapłacą, podług ostatniey Lustracyi, wyiawszy Emfiteutów, którzy z Licytacyi przez Kommissyę Skarbowe Emfiteusim przyznane mają.

Dziedzice Ziemscy, którzy przez Prawo Seymu Konstytucyjnego do Ofiary 10go Grosza są obowiązani, Ci, których Intrata od Sta Zł. do 2000. dochodzi, od sta Złotych 10. zapłacą, Ci, którzy od 2000. do 10,000. Zł: Intraty mają, od pierwszych 2,000. dziesięć od sta, od reszty 20. od sta zapłacą.— Ci, którzy mają Intraty od 10,000. do 50,000. od pierwszych 2,000. dziesięć od sta, od następujących 8,000. dwadzieścia od sta, a od reszty po 30. od sta zapłacą. Ci, którzy mają nad 50,000. Intraty, w równey progressyi, iak poprzedzający płacić będą, wyiawszy, iż od tego, co mają nad 50,000. Intraty, po 40. od sta zapłacą, a to podług podania swych Intrat do Taryffy Ofiary 10go Grosza, która to progressya Intrat uważana być ma, co do Intrat każdego Obywatela z Dóbr w iedney *respectiwé* Exakcyi sytuowanych.

Dobra stołowe i Ekonomie Królewskie w Kraiach Rzeczypospolitey będące, ponieważ od opłaty Ofiary 10go Grosza Prawem Seymu 1788. były uwolnione, i przez Kommissyę Woiewodzką Podatkowe podówczas w Intratach swoich nie zostały zalikwidowane, a RADA Naywyższa Narodowa: „Dla nagłych Oyczyzny potrzeb, nie mogąc nikogo wyłączyć od Poboru za wzorem Woiewodztwa Krakowskiego przez Narod przyjętego, deklaruie: Jż Dobra Ekonomiy Królewskich tak w Koronie, iako i w Litwie podlegać mają onemuż. Zaleca przeto Wydziałowi Skarbowemu, iżby wybieranie rzeczzonego Poboru i z Ekonomiy Królewskich podług Kontraktów z Possessorami zawartych nakazał. Dan w Warszawie na Sessyi Rady Dnia 6. Mca Czerwca 1794 R. Pobor z tych Ekonomiy opłacać zalecił; przeto Pobor takowy, i w tey progressyi iak dobra Ziemskie na ten raz opłaca pomienione Dobra Ekonomiczne, z których Kommissyę Porządkową każda *respectiwé* swego Woiewodztwa, Ziemi i Powiatu Taryffę uformują, to jest tam, gdzie przez Skarb J. K. Mci, takowe Dobra są trzymane, podług złożonych Inwentarzów, arendowane zaś podług ostatnich Kontraktów proporcyonować będą, Taryffy takowe naydaley 1. Miesiaca Lipca, w miejscu Exakcyi przez Wydział Skarbowy determinowane, końcem wyekskwowania takowego Poboru po iednym Exemplarzu oddadzą, a drugi Exemplarz Taryffy do Wydziału Skarbowego przesła, który to Pobor z Dóbr na Skarb J. K. Mci administrowanych, ze Skarbu J. K. Mci opłacony być ma w czasie przepisany, z Dóbr zaś Arendownych Possessorowie Arendowni takowy Pobor zastąpią, i ten zastąpiony przez Skarb J. K. Mci przyjęty Possessorom być powinien.

Duchowni Obojga Obrządków w następującej progressyi ten Pobor wypłacić są obowiązani. Ci którzy od 100. do 1000. Zł. intraty mają, 10. od 100. zapłacą: ci którzy od 1000. do 2000. intraty mają, od pierwszego tysiąca 10. od 100. od drugiego po 20. od 100. zapłacą: ci co mają więcej iak 2000. Zł. intraty, od pierwszego 1000. po 10. od 100. od drugiego po 20. od 100. a od reszty co mają nad 2000. intraty po 50. od 100. zapłacą. Klasztory w teyż samey progressyi zapłacą pobór iak jest względem Duchownych, rozkładając miarę intraty Duchowney na liczbę głów Zakonnych żyjących w klasztorze. Miasta Królewskie i Duchowne ofiarę 10. gr. opłacającą prócz Raty zwyczajney w Czerwcu podług Prawa Seymu Konstytucyjnego opłacić miarę, zapłacą połowę rocznego poboru podług progressu i całoroczne Podymne, wyimując z podatkowey opłaty Miasto Warszawę, które podług uchwały Rady Zastępczey pobór wnieść winno, oraz Miasta Kraków, Wilno, Lublin, Brześć Litewski, Sandomierz, Kowno, Łuck, Nowogrodek, które Miasta same nadzwyczajny pobór na wzór Miasta Warszawy ułożą, i do Skarbu wniosą, czego dozór Kommissyom Porządkowym poleca Wydział Skarbowy.

Zydzi Pogłówne całoroczne na pobór złożą.

1mo. Ponieważ wszyscy mieszkańcy kofzystają wspólnie z oswobodzenia się od przemocy obcey, przeto, aby każdy Obywatel z gorliwości o dobro Kraiu miał prerogatywę iakąkolwiek cząstką do tak chwalebnege przedsięwzięcia przyłożyć się, wszysey Dziedzice na drobnych częściach Szlacheckich osiedli ofiary dziesiątego grosza nieopłacający, na Pobór nadzwyczajny roczne podymne zapłacą.

2do Ze zaś niektóre Woiewództwa Podatki takowe stósownie do Aktu powstania Woiewództwa Krakowskiego u siebie uchwały, i takowe pobory po tychże Woiewództwach exekwowały, przeto Wydział Skarbowy Rady Naywyższej zaleca Exaktorom, ażeby ci w czasie Exakcyi przez Obywatelów kwity na opłacony pobór składane z Taryffą skonfrontowawszy, i wyrównywiącą ilość poboru z dziedzictwa, na które składane będą wymiarkowawszy, takowe kwity *pro persoluto* przyjmowali, i na miejsce odebranych kwity na ten koniec wydrukowane zamienili, odebrane zaś do kalkulacyi komportowali.

Ażeby zaś ile możności w ciężarze Podatkowania ulżyć Obywatelom, Wydział Skarbowy Rady Naywyższej deklaruje, iż każdego w połowie summy na pobór przypadając y przyjmowane będą za gotowe pieniądze Effekta, iakich specyfikacyą Wydział potrzeb Woyskowych Kommissyom Porządkowym przesła i Kommissyom tymże Porządkowym względem tary prawidła przepisze, każdy takowe Effeksa w Podatkach złożyć chcący, udać się powinien do Kommissyi Porządkowej *respectiue* swego Woiewództwa, Ziemi i Powiatu, gdzie od teyże o wartości złożonych Effektów odebrawszy Zaświadczenie, tasowe do Exaktorów Podatki Publiczne wybierających zaniesie, a takowe świadectwo *pro persoluto* za gotowiznę w połowie Podatku przyjętym być powinno.

3tio W odbieraniu Podatków publicznych, aby Offycyalistowie Skarbowi Monety wszelkie Kraiowe srebrne, to iest: Talary, Półtalary, Dwuzłotówki, Złotówki, Półzłotki, Dziesięciogroszówki, Srebrniki oraz Miedź Kraiową w dziesiący części od opłacających Podatki, stósownie do Praw dawniejszych w tey mierze wyszłych, przyjmowali, Wydział Skarbowy pod surową animadwersyą zaleca; zważając oraz na powiększenie tymczasowe poboru, wolno będzie Obywatelom ten pobór składać Monetą grubszą Zagraniczną podług kursu.

Czas do odbierania Podatków Ordynaryinych Raty terażniejszey Czorcwcowey do dnia 10. Lipca 1794. Roku Wydział Skarbowy oznacza: a co się tycze poborów, te od dnia 10. Lipca aż dnia 10. Sierpnia złożonemi do Exaktorów być mają, zachowując rozrządzenie Rady tymczasowey Zastępczey, oznaczające Raty do wnoszenia Podatków z Xięstwa Mazowieckiego. Ktoby zaś w przeciągu tych zamierzonych Rat tak Podatków ordynaryinych iako i Poborów nieopłacił, ten niechybnie zaraz po skończoney Racie na Delatę do Exekucyi podanym zostanie.

Zaleca przytym Regencyom Podatków Koronnych, aby ci Taryffy Poborów stosownie do Opisu niniejszego Uniwersału sporządzili, i te do Exaktorów przed 10. Lipca 1794. rozesłali.

Ze zaś Taryffy Poborowe Ofiary 10go, 20go, 30go, 40go, i 50go procentu z Taryff w Roku 1789 sporządzonych robione będą, a od tego czasu odmiany Dziedziców Dóbr nastąpić mogły, a ztąd progressya co do procentowania lub na szkodę Skarbu, albowiteż na uszkodzenie Dziedzica wypadać może, przeto poleca Kommissyom Porządkowym, iżby te o odmianach Dziedziców, iesli iakie po Taryffie 1789. Roku nastąpiły Wydziałowi Skarbowemu doniosły; o czym podobnie i Exaktorowie Skarbowi donosić są obowiązani, A Wydział Skarbowy po odebraniu takowych doniesień Bonifikacyą poboru z progressyi procentowania wynikającą, iaka komu wynikać okaże się, uczyni, i na wzajem, ieszliby co Skarbowi dodać należało, takowy dodatek Dziedzice i Possessorowie dopłacić będą obowiązani.

Podatki niestaje podług praw przed Seymem Konstytucyinyim i tegoż Seymu Konstytucyinyego do Skarbu płacić winne, podług Urządzeń dawniejszych, wszyscy do kogo należy płacić są obowiązani.

Zaleca oraz Exaktorom Podatkowym, aby ciż nieodstępnie przy Kommissyach Porządkowych Podatki i Pobor wybierali, a Kommissye Porządkowe w zdarzyć się mogących, w czasie terażniejszym przypadkach, bezpieczeństwo Exakcyom bądź przez opatrzenie siłą zbroyną, bądź przez cofnienie w miejsce bezpieczne, opatrzyć są winne.

Ze zaś dotąd znaczne części Kraiu pod przemocą Woysk obcych zostają, dla której przyczyny Podatki exekwowanemi być nie mogą; zatym gdy te Woyska siłą Rzeczypospolitey wyrugowanemi zostaną, wybieranie tamże Podatków i Poborów podług opisu niniejszego Uniwersału, Kommissye Porządkowe *respectiue* Exakcyi uskutecznią.

Co się tycze Litwy, Wydział Skarbowy Wybor Podatków ordynaryinych w Ratach wyżej wzmiankowanych podług Taryff, iakie przed dniem 1. Februarii 1792. w Exekucyi były, oraz Poborów podług opisu niniejszego Uniwersału, niemniey opatrzenie bezpieczeństwa Exakcyi Deputacyi Centralney Litewskiej poleca.

Gdy oraz niektóre Woiewództwa chwalebny zapałem dzwignienia się z pod przemocy obcego żołnierza, Podatki i Pobory już powyбираły, i tych na wydatek na obronę Kraiu użyły, z czego Rachunek zdać są winne; Zaczym Wydział Skarbowy poleca Kommissyom Porządkowym,

ażeby tak o perceptach z Podatków, Ofiar i innych źródeł do Kass Woiewodzkich weszłych, iako też expensach, niemniej o wszelkich czynnościach z Interessu Skarbu Publicznego związek z Wydziałem Skarbowym mających, w czasie iak nayprędzszym Raporta do Wydziału swego nadesłały. Kommissye zaś Porządkowe Litewskie takowe Ropporta do Deputacyi Centralney Litewskiej, celem odesłania ich Wydziałowi Skarbowemu przesłać powinny.

Który to Uniwersał, aby niezawodney każdego doszedł wiadomości, do Akt wszelkich sposobem Oblaty podać, po Miastach i Miasteczkach publikować, a o publikacyi i od Akt wzięte Atestata Wydziałowi Skarbowemu Rady Naywyższej Narodowej odesłać, Kommissyom Porządkowym zaleca.

Dan w Warszawie dnia 12. Miesiąca Czerwca Roku 1794.

X. H. KOLLĄTAY P. W. S.
mpr:

*Uniwersał względem Podatków i Poboru w całym Kraiu Koronie i Litwie przez Radę
Naywyższą ustanowionych na potrzeby w tym czasie nagłe Rzpltey.*

P-18-f-553
2°-2013

KSIEGOZBIÓR
MARCINA ZAMOYSKIEGO

4241 -KZ